

aplauze

Anul XXII / nr. 2 / 13 iunie 2015

FITS Mihaela Marin

FITS Mihaela Marin

FITS Mihaela Marin

FITS Mihaela Marin

DEDEMAN

DEDICAT PLANURILOR TALE

Alba Stanciu

JTI

Teatru dans sau dans contemporan într-un Festival Internațional de Teatru

Un gen care se afirmă în mod accelerat în prim planul artelor performative și în atenția scenelor festivalurilor de teatru de prestigiu este atât dansul contemporan, cât și un gen hibrid (care acumulează elemente creative, reprezentând totodată un abis al imaginației regizorale) teatrul-dans. Cu fiecare ediție de festival, genul demonstrează diverse metamorfoze, absoarbe cele mai sofisticate intervenții și tehnici din zona spectacolului multi-media, *performance art*, este unul dintre cele mai permissive „produse” artistice, care etalează, în mod vizibil, transformările și tendințele de ultim moment. Condiția esențială este originalitatea pliată pe o tehnică impecabilă (atât a artei corporale, cât și a mijloacelor alternative ce produc teatralitatea).

Festivalul de teatru este anturajul ideal pentru a expune, dincolo de valoarea artistică a acestui gen, nenumăratele posibilități de producere a acestui tip de spectacol, în formule care mizează fie pe simpla prezență a corpului *performer*-ului (susținut sau nu de efecte scenice) până la compoziții complexe, masive, cu investiții din zona tehnologiei de ultim moment, care funcționează în favoarea compozițiilor digitale. Cu o foarte subtilă graniță (uneori imperceptibilă sau inexistentă) între cele două genuri, dansul contemporan și teatrul-dans sunt entități performative flexibile, cu o textură continuu adaptabilă la condiții spațiale și experiment.

O parte din spectacolul de teatru-dans și dans contemporan se dezvoltă în direcția imaginii, combinând inovațiile artelor vizuale - și recent ale artei digitale - într-o mixtură sau formulă de dialog om-tehnologie. Acest fenomen, fără îndoială, modifică percepția și așteptările publicului, orientându-l și, mai ales, stimulându-i inteligența către nevoia mentală de a decodifica imagini încrîptate în formule abstracte. Una dintre entitățile artistice care stimulează și provoacă raționamentul logic,

© FITS Sebastian Marcovici

în egală măsură cu sensibilitatea artistică, este dansul-*performace*, o inepuizabilă sursă de creativitate și nonconformism, o condiție vitală a dezvoltării – la standarde actuale - nu doar a sensibilității vizuale, dar, în special, a capacității analitice a spectatorului, a relaționării dintre elementele și registre teatrale, datorate percepției simultane a nivelurilor ce construiesc spectacolul. O altă direcție a spectacolului (teatru-dans sau dans contemporan) evoluează în zona corporalității și a ritualului, formulă nu mai puțin apreciată (cazul companiei israeliene *Deca Dance* și a spectacolelor regizate de Ohad Naharin) care oferă mereu experiențe unice, inedite, chiar dacă rămân într-o sferă contemporană rezervată a dansului, fără „riscuri” experimentale, fie că este vorba de noile coduri gestuale montate într-un suport sonor preclasic (concepute ca o creativă și

elegantă disonanță stilistică), fie ca apel la indispensabilul ritual susținut ritmic de cele mai inovative formule de percuție sau surse sonore (*Tractor's Revenge*). Așadar, întâlnirea dansului cu teatrul, în aceeași entitate performativă, nu garantează doar efectul de încântare, ci funcționează ca un inestimabil rol educativ din punct de vedere vizual, coregrafic, teatral, îndreptându-se, în permanență, către noi dimensiuni și abordări ale conceptului de teatralitate.

Într-un festival de teatru, unde apar în centrul atenției mai multe stiluri și modalități de producție, publicul (și analiștii, deopotrivă) fac comparații și diferențieri, evaluează experimentul, sunt determinați să conștientizeze „cheia” filosofică și ecuațiile vizuale ale contemporaneității.

✉ Andrei C. Șerban

Spectacolul de lectură un exercițiu de seducție

Numește un lucru și voi crede în el. Arată-l cu degetul și lasă-mă să mă îndoiesc. De fapt, totul este o ruletă rusească a iluziilor. Cât de mult vrei să te lași cucerit, cât de frumos și de convingător te poți pierde într-un miraj... Și tu știi asta. Scenariul e prestabilit: intri în sala de spectacol și îți spui „vin în fața voastră cu tot corpul meu, îmi pun la bătaie toate simțurile; exploatați-mă!” Apoi, cortina se ridică.

În fața unui astfel de pariu, experiența artistică devine o garanție a iluziei, un soi de fagocitoză reciprocă. Metabolizezi opera de artă, îi permiți să-ți tulbure creierul, inima, viscerele, sexul și apoi o lași să te distrugă. Sau să te amâne, să-ți întârzie recăderea în realitate și recompunerea ta din cioburile unei lumi pe care ai pus-o sub tăcere pentru două ore. Este momentul în care îți simți carnea ca pe un organism autonom, care îți cere abandonul, în schimbul unei panorame senzoriale. Și așa începe amăgirea, amânarea perpetuă a realității, făcând din ochi, urechi, nas, piele – panteonul desăvârșit. Totul a decurs bine, îți spui. Acum lăsați-mă să simt egoist și pur, pulsional și tandru, voluptuos și agresiv, până ce carnea se topește în propria limfă. Te detașezi de carcasă, ești doar energie vibrantă, imponderabilă și autosuficientă. Mai jos de tine, simulacrul evenimential e în toi. Treptat, trupul se recompune, carcasa se regenerează. Redevii carne. Știi că urmează căderea. Față de propriile simțuri, am avut mereu un atașament diferit. Am sacrificat adesea percutanța văzului pentru evanescența olfactivei, așa cum m-am lăsat de tot atâtea ori sedus de corpurile muzicale (da, orice este un corp care ne invadează sau în care ne pierdem), în detrimentul experiențelor gustative.

Dintre toate interacțiunile senzoriale, textul este cel care a facilitat cele mai pure peripluri în universul imediat al sensibilului. De fapt, textul este una dintre cele mai înșelătoare experiențe senzoriale (aș merge

© FITS Maria Ștefănescu

până la a spune că este cea mai autentică *pseudo*experiență corporală), deoarece, prin puternica amprentă subiectivă, în coordonatele căreia se desfășoară procesul de lectură, corpul falsifică pentru noi înșine un arsenal seducător de afecte. Fibrele de carne devin circuite individuale, un ansamblu de receptaculi prin care experiența livrescă devine un surrogat organoleptic. Simulacrul senzorial al lecturii depășește simulacrul evenimential al cotidianului. În fața unui text, nimeni nu este atât de liber pe cât credea la început. Imaginea vizuală poate oferi posibilitatea unui confort ce duce la neimplicare, posibilitatea unei subtile ignoranțe a celui care-și revendică experiența vizuală ca pe o simplă prestidigitatie lipsită de autenticitate. Cum, tot astfel, imaginea acustică conferită de cel care mijlocește devenirea cuvântului în sunet, ne inițiază într-un joc al seducției și al manipulării. Pentru că arta nu este decât cea mai elegantă și, totodată, cea mai agresivă formă de exploatare a simțurilor. Lasă-te sedus sau fii subjugat. Spectacolul de lectură mi-a conferit mereu

aceea senzație a participării nefalsificate, în care sunetele ce trec prin mine îmi răscolesc intimitatea și confortul interior al cititorului protejat de capriciile duratei subiective. Cititorul și ascultătorul sunt ipostazele unui corp senzorial care își revendică sau își pierde dreptul la timp. Ascultând, nu ești decât un supus în calea textului care știi că te invadează, sfidându-ți propria intimitate. Doar în calitate de cititor mai poți crede că nu cedezi în fața textului, amânându-i, pur și simplu, fluxul, după bunul plac. Îmi place să cedez în fața cititorilor, este o supunere frumoasă și sinceră, prin care sunetul se corporalizează, sparge cel de-al patrulea zid al scenei și îmi cuprinde carnea. Personajul din sunet e pur, la fel ca trupul său invizibil și intens.

Am cedat în fața imaginii, dar știam că e o farsă a propriilor mei ochi, în care deformam inconștient realitatea textului. Sunetul, în schimb, mi-a conferit, în schimb, siguranța unei seducții care, deși îmi invadează propriul corp ca un soldat înverșunat, îmi permite luxul de a mă pierde în propria intimitate.

Andreea Tudosă

CRAMA OPRÎȘOR

Lectura performativă sau fără-de-lege(-a) textului dramatic – spectacolele-lectură

Dinamismul lecturii performative constă în emoția concentrată în voce și modul *dicendi* al vorbitorului, precum și în limbajul non-verbal. Mai mult decât un teatru radiofonic, spectacolele-lectură dețin o componenta vizuală importantă.

Fără o scenă convențională, în cazul nostru pe cea mai înaltă treaptă din Librăria Humanitas, această tipologie a spectacularului este o lectură publică care depășește oratorismul Romei Antice și care, totodată, elimină fantasticul impus al teatrului pur.

Spectacolele-lectură din cadrul edițiilor FITS sunt plasate la ora două în amiază și, sub îndrumarea regizorului Bogdan Sărățean, este promovată o abordare curată a textului dramatic, nevătmată de o a treia semnătură, primele două aparținându-le autorului textului și traducătorului. Entitate complementară a actului artistic, regizorul unui spectacol-lectură este, mai degrabă, un analist dedicat, un interpret, decât un inventator al unui sistem deja funcțional (textul). Odată exclusă viziunea independentă a unei terțe persoane și consolidată triada artistică, specificul acestui fenomen teatral constă în contemporaneitatea cuvântului scris înspre a fi rostit *acum*.

Spectacolele-lectură susținute de studenți și absolvenți ai Universității „Lucian Blaga” din Sibiu preiau texte de actualitate și, adesea, dramaturgul este prezent pentru dezbateri culturale post-eveniment.

Prin această extensie a momentului teatral, publicul este inclus în masa antropomorfă pentru a crea o instalație artistică mobilă. Cadrul intim creat într-o Casă a Cuvântului va găzdui oameni ai spiritualității Logos-ului precum Erik Ehn, Vlad Russo, Arthur Zapalowski, George Banu, Pr. Constantin Nicula, regizorul Radu-Alexandru Nica. Discuțiile vor fi moderate de Cătălin Ștefănescu. Aceste manifestări culturale pot fi considerate medierea dintre spectacol/

spectacular și scriitură și vin în întâmpinarea unei simplități creative, fără însă a anula complexitatea operei. Actorul este poziționat în continuare între mesaj și receptor; acesta poate fi considerat emisia vocală înzestrată și ghidată de simțire a dramaticului (con-)textual.

Orice legi ale mișcării pe scenă sunt subminate, în acest caz doar tehnicile de rostire păstrându-și relevanța. Rostirea și forța lăuntrică a individului de a susține imaginarul proiectiv. Fără avantajul convenționalului elementelor sintetice - lumini, sunet, decor, costume - teatralul trebuie conservat prin exponenta umană. Lectura performativă este un exercițiu al dezgolirii în fața publicului de orice iz auster, limitativ-formal, pentru înfățișarea ființei cu ființări alternative. Iscușința actoricească este depășită de înzestrare și de disponibilitatea de a arăta vulnerabilitatea personală într-un act al onestității.

Aceste intervale ale dramaticului nealterat investesc spațiul cu un câmp magnetic pozitiv, țesând o pânză de înțelesuri între universurile ficționale care sunt adăpostite de librărie, oferindu-i valențe mitico-dramatice. Fără actul mimetic metamorfic, performerii devin simpli emisari ai Cuvântului, ceea ce face ca relația construită cu spectatorii să fie ancorată în real.

Textul dramatic devine standardizat doar prin reducere la clișeu, iar de acest păcat capital poate fi culpabilă scena, în complexitatea funcționalității artistice și a viziunilor cărora se supune. Lectura performativă nu se supune legilor unei producții teatrale, este spectacolul unei lecturi brute în puritatea simțirii.

FITS Maria Ștefănescu

FITS Maria Ștefănescu

Andreea Tudosă

Leagăn de idei Bursa de Spectacole, Sibiu

FITS Dragoș Dumitru

Bursa de Spectacole Sibiu s-a născut odată cu Festivalul. Poate fi considerată nu numai un efect direct al evenimentului, ci parte intrinsecă a mecanismului cultural sibian. Este polița ce oferă sustenabilitate unui eveniment cultural de dimensiuni transoceanice. În urmă cu patru ani, s-a decis evidențierea acestei particularități FITS prin crearea unei platforme culturale sub coordonarea managerului Lavinia Alexe, iar odată cu fiecare ediție de festival, Bursa atrage participanți cu profiluri diverse, care pot interacționa în cadrul unor prezentări, conferințe, ateliere și activități non-formale. Miza Bursei de Spectacole de la Sibiu coincide cu cea a Festivalului – medierea comunicării dintre oameni, având ca exponent o manifestare din domeniul artelor spectacolului sau vizuale. Dacă FITS este un liant al comunității sibiene, educând publicul empiric și satisfăcând totodată publicul avizat prin calitatea spectacolelor invitate, Bursa de

Spectacole este conector al societății culturale internaționale. Este locul în care actorii pot cunoaște producători și regizori, directori de teatru sau de festival, antreprenori și oameni cu idei, pentru a dezvolta proiecte comune.

Ne putem imagina un târg al artelor spectacolului în care, de-a lungul anilor, au participat actori de teatru-dans, teatru de marionete, de păpuși în mărime naturală, circ (Cirque de Soleil), mimă, ventrilocie. Această interacțiune îmbogățește deopotrivă din punct de vedere artistic cât și cultural. Profesional și personal, arta modelează oamenii din interior, iar participarea la acest eveniment deschide atât sufletul cât și orizonturile personale.

Dimensiunea internațională a devenit mult mai evidentă odată cu găzduirea Conferinței EFFE în anul 2014, ediția curentă reunind personalități culturale din diferite țări europene, în cadrul conferinței speciale: *Dimensiune europeană și implicare comunitară*

(*Capitale Europene ale Culturii 2021*), moderate de Cristian Radu. Această reuniune are ca scop consolidarea relațiilor culturalo-politice dintre țările participante și facilitează crearea unei rețele culturale care să mențină dialogul. Principalul impediment al unei reușite artistice poate fi considerat bugetul. Aici intervin invitații din domeniul managementului cultural. Aceștia, în cadrul organizat, precum cel al întâlnirilor *Festival Readings*, prezintă diferite proiecte de succes, oferind detalii interne de ordin managerial care asigură materializarea unei inițiative. Este un schimb de experiență sub forma unui dialog care se adresează oricui este interesat să contribuie la dezvoltarea patrimoniului cultural local sau național. *Festival Readings* se află în programul Bursei de Spectacole pentru a patra oară anul acesta, avându-l ca moderator pe Hugo de Greef și ca invitați pe Joseph V. Melillo, Marie-Hélène Falcon și Esther Charron. Colaborarea România – Israel se materializează prin atelierul *Meeting and Classes with Great Choreographers*: Gigi Căciuleanu și Barak Marshall, un atelier de dans adresat performerilor care își doresc să învețe sub îndrumarea marilor maeștri ai dansului. Asumarea unei noi percepții asupra mișcării este un exercițiu care presupune nu doar flexibilitate corporală, ci flexibilitate în gândire. Crearea unui cadru formal pentru dialogurile culturale generează relații menite să se dezvolte într-un mediu prielnic manifestărilor culturale autentice, care iau forma unor *happening-uri* ce oferă o mostră din activitatea unei companii sau a unui artist. Astfel, eficiența informației transmise în timp real are avantajul de a elimina etape premergătoare unei colaborări, care ar ralantiza procesul, pentru valorificarea unui timp al deciziilor sub semnul celui de-al treilea cel mai important festival de arte spectacolului din Europa, Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu, ediția 2015.

✉ Diana Nechit

Metadiscursul teatral între spectacular și literar

✉ FITS Dragoș Dumitru

Într-o perioadă în care cultura contemporană a cunoscut diverse metamorfoze și puneri în discuție, se pare că aproape nimic nu mai rezistă acestei denaturări, acestei estompări ale unei „valori” ridicată deja la nivelul de concept și că ne îndreptăm inexorabil spre o „banalizare”, o „vulgarizare” a artelor și a literelor datorate unei nevoi urgente, unei avidități a consumului. Dacă înainte, cultura era percepută în dimensiunea ei formativă, fiind în principal un instrument al cunoașterii, un exercițiu de luciditate și epurare, de reificare a eului intim, asistăm astăzi la un colaps valoric confuzional și haotic, la un vid al reperelor datorate frivolizării politicului, triumfului presei de tip „people”, promovării unui *entertainment* la îndemână și a unei urgențe, a unei accesibilități aproape vulgarizatoare a actului artistic. Teatrul, în acest context, se luptă cu însuși dimensiunea sa „teatrală”. Într-un context socio-politic și cultural, care „teatralizează” banalul,

cotidianul, imediatul ca simptome ale unui rău superior, devine imperioasă nevoia de introspecție, de re-scriere a propriului discurs, pornind de la originile fenomenului teatral, de la valoarea cathartică sacralizatoare. În fața falșilor idoli ai contemporaneității, a orbirii de celuloid, în care trăim teatrul, vine să re-scrie prin iluzia comic o lume primordială, o lume a esențelor tari, a emoției nude, necontrafăcute. Teatrul trebuie și poate să scoată „spectacularul”, „spectacolul” de sub incidența cotidianului, a distracției facile și să le redea valoarea sensurilor lor primare. Paradigma textuală a festivalului capătă consistența creatoare a unor prezențe editoriale care leagă spații literare diferite și oferă o promovare a fenomenului dramatic contemporan din spațiul european și nu numai. Mă refer aici la ciclul *Antologiei pieselor prezentate în secțiunea Spectacole - lectură*, ce rezolvă vechea dispută dintre „texte de văzut” și „texte de citit”, reconciliind cele două fețe ale textului dramatic: literaritatea unui text de teatru și teatralitatea unui text literar printr-o ediție completă și complexă ce se întinde pe o durată de aproape 20 de ani și ia pulsul textual al dramaturgiei contemporane. Dincolo de valența testimonială asupra fenomenului teatral are și una profund sensibilă de formare a unui gust pentru textul dramatic în forma lui cea mai pură, dezbrăcată de artificul spectacularului și care asigură fenomenului dramatic o receptare directă și intimă prin mecanismele subtile ale lecturii. *Jurnalul Artelor Spectacolului* (publicație editată de Centrul de Cercetări Avansate în Domeniul Artelor Spectacolului și Departamentul de Artă Teatrală din Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu), este o introspecție a lumii spectacolului teatral contemporan, o încercare de „clarificare” a contextului teatral și dramatic contemporan sub directa îndrumare a unui colectiv științific ce reunește o parte din „vocile” teatrale cele mai pregnante din spațiul românesc și european: George Banu, Spencer Golub, Constantin Chiriac, Catherine

Automobile Bavaria
Group

Naugrette, Noel Wits etc. Sunt texte ce vin să descifreze paradigma scenică și textuală contemporană, să stabilească noi chei interpretative ale textului clasic, să descrie noi tehnici și valențe ale artei performative, să repună fenomenul teatral în rigoarea și „limpezirea” pe care o aduce discursul critic. Nu pot să enumăr toate aparițiile editoriale ale festivalului, sunt cărți ce mi-au marcat gustul pentru cartea de teatru, cărți râvnite, citite cu ardoarea tinereții, cu obiectivitatea noii maturități dobândite, cărți pe care le voi lăsa să curgă, să capete corp în spațiul acestui text prin mecanismele subtile ale memoriei mele afective: *Teatrul, singurătate, meșteșug, revoltă* de Eugenio Barba, *Teatrul de artă, o tradiție modernă* de George Banu, *Ariane Mnouchkine și Theatre du Soleil* de Bruno Tackels, *Monologurile neîmplinirii* de George Banu... Fluxul memoriei mele involuntare închide această acoladă textuală în care am încercat să surprind chipuri, frânturi de texte, imagini, voci, sunete ale unei realități teatrale ce a devenit aproape un dublaj ficțional și histrionic al existenței mele de spectator / cititor îndrăgostit de teatru.

✉ FITS Maria Ștefănescu

Monica Tompos

Growing Smart / Smart Growing

Primul gând, instinctiv, pe care l-am avut la aflarea temei din 2015 a Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu a fost dezvoltarea: dezvoltarea unui program mai bogat, mai divers, mai internațional. Într-o lume în care diversitatea etnică tinde din nou să dezbine, într-o lume în care războaiele amenință în tăcere din colțuri mai îndepărtate sau mai apropiate, într-o lume în care conflictul, înghețat sau nu, pare soluția mai la îndemână decât dialogul, Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu ne aduce împreună, ne unește, ne ajută să ne dăm mâinile și să ne îmbrățișăm, ne ajută să ne acceptăm pe noi înșine, să acceptăm lumea în diversitatea ei, pentru că numai dezvoltarea culturală și educațională ne pot da puterea de a ne schimba și de a schimba ceva. Asta înseamnă *Growing Smart / Smart Growing*: în urmă cu 22 de ani, actorul Constantin Chiriac, împreună cu Nicolae Manolescu, Marina Constantinescu, Cristina Dumitrescu, Silviu Purcărete, Tompa Gábor, Victor Ioan Frunză și mulți, mulți alții au pornit împreună pe un drum care nu avea niciodată să se arate atât de optimist ca cel de acum, privind în urmă.

Însă echipa care avea să deseneze conturul primei ediții a Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu a fost optimistă și a reușit să își transforme dorința cea mai aprigă în realitate. O realitate care avea să ajungă un punct de referință al orașului Sibiu, al României, iar ulterior al teatrului universal. Fiind clasat al treilea festival de teatru internațional, festivalul de la Sibiu avea să „crească inteligent” încă de pe atunci. *Growing Smart / Smart Growing* probabil că a fost punctul de plecare al festivalului și astăzi ne putem uita cu bucurie înapoi în timp, realizând cât de mult s-a schimbat orașul Sibiu datorită acestui eveniment. Locuitorii orașului se pregătesc încă cu luni înainte, în așteptarea festivalului, pândesc bilete, invită prieteni din țară și din străinătate la festival, se oferă să îi cazeze și se bucură să iasă la terase, ca niciodată, ziua în amiaza mare, pentru a vedea spectacolele de teatru de stradă. Cu trecerea edițiilor, programul a devenit din ce în ce mai divers, locurile unde se joacă spectacolele din ce în ce mai variate și mai alternative, publicul a fost educat cu timpul să accepte până și cele mai ciudate locații și să le transforme în

spații de joc. Orice colț de stradă din orașul vechi, și nu numai, se animează pe perioada Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu, amintind de sărbătorile zeului *Dionysos*, cele care au stat la originile teatrului. Zidul care oglindește zidul cetății a fost transformat de-a lungul timpului într-un muzeu viu al artelor vizuale, școlile de teatru au primit un loc al lor în cadrul secțiunii *Întâlnirea școlilor și academiilor de teatru*, iar filmele se strecoară și ele, încet-încet, în programul evenimentelor. Festivalul este *Growing Smart / Smart Growing* în fiecare an, și Sibiu odată cu el. Dimensiunea culturală și impactul acestuia în societate este ireversibilă, atrăgând cu sine dezvoltarea și educarea societății prin cultură, dar și îmbrățișarea diversității culturale. După ediția anului 2014 bazată pe unicitatea în doersitate, *Growing Smart / Smart Growing* reprezintă un nou punct de cotitură în evoluția festivalului. Un punct din care festivalul își propune să-și demonstreze sustenabilitatea, să-și afirme maturitatea, să-și magnifice puterea de inovare, pe scurt, să crească inteligent.

FAUST

SALA FAUST ESTE UN SPAȚIU AL ESENȚELOR.
UN SPAȚIU AL IDEILOR CARE NASC ÎNTREBĂRI
ȘI DAU RĂSPUNSURI.
UN SPAȚIU AL EXPLORĂRII SINELUI
ȘI AL DESCOPERIRII LUMII DE DINCOLO DE IMEDIAT.
UN SPAȚIU AL CULTURII, AL NOULUI,
AL MISTERELOR ȘI AL REVELAȚIILOR.
UN SPAȚIU AL ÎNTREGII COMUNITĂȚI PE CARE
VI-L DEDICĂM VOUĂ, ARTIȘTILOR ȘI SPECTATORILOR,
PENTRU CĂ NOI CREDEM CĂ DOAR ÎNCONJURAȚI
DE ESTETIC, DE ARTĂ ȘI DE IDEI GENEROASE
PUTEM TRĂI DIN PLIN ȘI CU ADEVĂRAT.
DESCOPERĂ-L!

Sustinem experiențele
care merită trăite!

 UniCredit Țiriac Bank

T . .

12/21 22.000
Iunie 2015
FESTIVALUL INTERNAȚIONAL
DE TEATRU DE LA SIBIU

VINUL OFICIAL
AL
FESTIVALULUI INTERNAȚIONAL DE TEATRU DE LA SIBIU

www.crama-oprisor.ro

CRAMA OPIȘOR

ambient.
casa casei tale

CARPATICA
BANCA OPORTUNITATILOR

DESCOPERA
ARTA SI BUCURIA
IMPREUNA CU NOI

Carpatica partener de traditie

**Automobile Bavaria
Group**

Monika Tompos

Orașul Sibiu timp de zece zile, în Iunie

În fiecare an, în iunie, piețele din centrul Sibiului emană din toate unghiurile teatrului. Artiști din diferite colțuri ale lumii sunt pregătiți să își prezinte „performance-urile” în cele mai diferite, luminate, întunecate, supraetajate, suspendate sau întortocheate colțuri ale orașului. Turnul Sfatului își pierde din fală și înălțime, devenind, dintr-o dată, un obiect de decor în spectacolele de acrobație din Piața Mare. Strada Nicolae Bălcescu nu mai este decât un culoar care va găzdui, timp de zece zile, cele mai inedite programe de teatru de stradă, iar spectatorii vor ieși curioși din casă, pentru a vedea măcar o dată în viață așa ceva. Sună îngrijorător, poate, o dată în viață. Dar un spectacol de asemenea dimensiuni nu poate fi văzut în România decât o dată pe an, în cadrul Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu, iar mulți dintre noi, poate, nu au ocazia să vadă asemenea manifestații decât o dată în viață, la Sibiu. Impactul pe care îl au performance-urile de stradă este unul de dimensiuni gigantice. Orașul devine o sărbătoare, iar locuitorii ajung să se bucure, indiferent de vârstă ca niște copii, ieșind în stradă cu prietenii și familia. Dacă te uiți de pe strada Cetății, clădirea Teatrului Național Radu Stanca, clădirea magazinului Dumbrava, parcare Teatrului, Piața de Flori, stația de autobuz și „zidul lui Dan Perjovschi” alcătuiesc un mic muzeu al artei vizuale. Un muzeu într-o schimbare continuă. Un muzeu cu păreri, un muzeu cu proteste, un muzeu al opiniilor, uneori controversate, un muzeu al modernismului oglindit în zidul Cetății. Simpla trecere cu autobuzul prin fața zidului, unde oameni aproape că se lipsesc de geamuri pentru a sesiza noi motive desenate în ultima vreme pe zid, explică tot. Sau un peisaj ploios cu oameni așteptând autobuzul în stația în care se află și zidul, vor descrie vizual mai bine schimbarea pe care această formă de artă o aduce orașului. Poate diferitele spectacole de dans contemporan sunt cele care sunt definitorii în imboldul libertății de exprimare a spectatorilor români. Aceștia vor părăsi

FITS Sebastian Marcovici

sala de spectacol doritori să se exprime fără ajutorul cuvintelor, numai prin gesturi, prin mișcări aparent iraționale, dar încărcate de emoții puternice. Spectacolele care prezintă teme contemporane, zbuciumul lumii pe care îl auzim fiecare, parcă din pământ, neliniștea cauzată de superficialitate, ne vor îndemna să devenim mai buni, să ne acceptăm și să ne ajutăm. Poate tocmai temele actuale ale festivalului sunt cele care îl transformă, pe an ce trece, într-unul dintre cele mai mari evenimente culturale de pe glob.

Se poate întâmpla să auzi opinii revoltate ale spectatorilor, uneori ori aceștia părăsesc sala de spectacol, uitând, poate, că teatrul reprezintă oglinda societății noastre. Oare se întreabă, acei oameni, înainte să judece cu asprime înscenarea respectivă, dacă și ei suntem așa? Dacă nu pot face ceva ca să nu

mai fie așa? Câțiva oameni pot părăsi viețile, noastre precum acești spectatori revoltați de cutezanța regizorală. Noi suntem cei care sunt datori să înțeleagă valorile contemporane aduse de Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu, explicându-le, mai departe, de câte ori vom avea ocazia, iar astfel valul schimbării generat de acest eveniment va persista, se va întoarce și va lua cu el mare parte din neajunsurile unei societăți parcă incapabile de schimbare, lăsând în urmă speranțe și bune intenții.

Sibiul se transformă timp de zece zile. Pentru unii e prea mult, alții deja numără zilele până la ediția viitoare. Indiferent dacă oferă motiv de revoltă sau de euforie, un lucru e cert, festivalul nu e doar o „FITSă”, el umple de viață tot ce atinge. Orașul freamătă.

Adina Katona

Dialoguri culturale sau conferințele de presă

Pe lângă spectacolele nemaipomenite, care te transpun într-o altă lume închiptă în stil propriu de autor și te îmbracă în trăiri și experiențe ale personajelor sale, Festivalul ne dă ocazia să ne întâlnim față în față cu maeștrii „păpușari”. Ni se permite, astfel, să purtăm un dialog sincer și amical care ni-l apropie pe regizorul, autorul ori directorul de teatru, din postura de străin în cel de prieten cu care stăm la povești, relaxați, la o cafea, despre viața culturală și artistică. Doar în timpul unor astfel de conversații se nasc idei, se descoperă teorii și se dezvăluie cele mai intime gânduri și experiențe care au stat la baza creației unei opere sau la punerea acesteia în scenă.

Gazdele unor astfel de conversații, cu care deja ne-am familiarizat și obișnuit de-a lungul fiecărei ediții și pe care așteptăm să le revedem, ca pe niște prieteni vechi, ne prezintă, de fiecare dată, oameni interesanți și importanți atât local cât și internațional. Suntem curioși să aflăm cu ce oameni minunați ne mai întâlnim și suntem fermecați de sinceritatea cu care vin în fața noastră și vorbesc despre viața și profesia lor. Întâlnirile se țin în binecunoscutul loc care respiră istorie și miroase a carte, Centrul Cultural Habitus din Piața Mică. Președintele Festivalului, Constantin Chiriac, împreună cu George Banu și Octavian Saiu sunt cei care ne invită, în fiecare dimineață, să luăm porția de cultură fierbinte ca pe o ceașcă de cafea care ne trezește simțurile.

Am avut prilejul de-a cunoaște oameni extraordinari, în sufletul cărora ni s-a permis să coborâm, ca într-o bibliotecă veche cu cărți valoroase și jurnale intime. În 2014, regizorul Declan Donnellan a fost unul dintre ei și ne-a reamintit faptul că teatrul este ceva intim și uman, care ne aduce împreună, spre deosebire de tehnologia care, sub pretextul socializării, ne îndepărtează unii de alții și ne dezbracă relațiile de prietenie în simple interacțiuni

superficiale: „În ziua de azi se relaționează fără a avea un contact direct, iar acest fenomen este în creștere, deoarece, între două ființe umane se interpune tehnologia. Deși aceasta din urmă a fost gândită să restrângă distanța dintre oameni, cu ajutorul ei reducem relațiile interumane la stadiul de mimare a prieteniei”. Tot în 2014, Ivan Vîrîpaev, dramaturg, scenarist, regizor de teatru și film, a fost și el unul dintre invitații speciali care au făcut o impresie puternică, rămânând în conștiința noastră cu ideile sale brutal de sincere despre teatrul contemporan, care uneori încremenește creativ. De asemenea, percepția artei s-a schimbat de-a lungul timpului: „Oricine poate lua un telefon să lipească o gumă de mestecat pe el și să vândă această operă pe câteva milioane de dolari”. E adevărat că o piesă de teatru sau o operă de artă îți place, sau nu, dacă te identifiți cu ea. Eu personal recunosc că m-am identificat cu multe din ideile expuse de Vîrîpaev despre arta contemporană, motiv pentru care prezența acestuia mi-a rămas în memorie, cu dorința ascunsă de-al reîntâlni, pe viitor, la FITS. „N-am văzut nici un teatru polonez în care să nu se dea jos chiloții. Atunci când un artist își dă jos chiloții pe scenă, publicul nu exclamă <<uite-l pe Hamlet fără chiloți>>, el se gândește <<uite un om fără chiloți>>”, spune regizorul rus, destul de grosier, pentru a sublinia căile prin care unii autori înțeleg să mai exprime arta.

Un alt personaj interesant pe care FITS ni l-a adus spre cunoaștere în 2014 a fost Rodrigo Garcia, unul dintre cei mai controversați scenariști spanioli contemporani. Acesta a reușit să stârnească controverse, atât prin scrieri, cât și punerile în scenă care, de multe ori, sunt ori cenzurate, ori chiar interzise.

Chiar și așa, el continuă să creeze un teatru care șochează, ghidându-se după maxima lui Heraclit, care-l caracterizează întru totul: „Nimeni nu se scaldă de două ori în același râu.”

CEC 150 Bank

DE 150 DE ANI ÎNCREZĂTORI ÎN VIITORUL ROMÂNIEI

Adina Katona

Lenovo™

Teatrul de stradă un personaj generos

FITS Sebastian Marcovici

Un spațiu neconvențional, dar infinit ca posibilități, este teatrul de stradă, acela peste care dai, din greșeală, în timp ce faci o plimbare până în Piața Mare, mergi la magazin, sau te afli la o terasă iar teatrul, pur și simplu, dă buzna peste tine. Aceasta se poate întâmpla în orice moment al zilei și în orice loc prielnic lui. Spațiul aerian poate fi invadat de creaturi fantastice, eterul umplut de muzică, ori de ropote de tobe, pietonala de dans și clădirile luate cu asalt de artiști neînfricați. Reprezentațiile pot fi de la cele mai simple, la cele mai complexe. Printre preferatele mele sunt dansurile africane acompaniate de tobe. Costumele exotice, dar și ritmurile, te trimit într-o călătorie de vis unde imaginația n-are limite. Am întâlnit balerine mecanice, care făceau acrobații în aer, ancorate de o macara, stegari, gheișe și mimi, fanfare și creaturi fantastice, clovni sau personaje fără cap; toate au făcut din stradă propria lor scenă, uneori implicând și publicul în jocul lor. Piața Mare ne-a oferit nu doar concerte, ci și piese de teatru la miez de noapte. Piața Mică este și ea, de fiecare dată, ospitalieră pentru artiștii și instalațiile lor cum, a fost

Labirintul de lumini de anul trecut. Parcul Sub Arini adună micii spectatori cu povești și activități doar pentru ei. Noaptea iau foc la propriu din mâinile celor mai pricepuți artiști care stăpânesc tainele îmblânzirii flăcărilor. Râuri de foc săgetează negura nopții, creând imagini fluide și forme abstracte. Ziua, culorile explodează și conturează peisaje de basm, în care personaje misterioase, ori comice te angrenează în jocul lor. Spectacolul de stradă este accesibil tuturor și se servește în porții generoase de-a lungul zilei, pentru ca teatrul să ajungă la toată lumea. Se bucură localnicii și turiștii deopotrivă, cei mici și cei mari, la un loc. Nu se poate să treci pe lângă el și să rămâi indiferent, deoarece imaginația îți este absorbită de povestea care se desfășoară în fața ochilor tăi curioși.

Când un spectacol se termină, din depărtare se anunță imediat un altul, care-și face simțită prezența, mai întâi sonor și apoi vizual. Muzica se face auzită până în subsolul Librăriei Humanitas, care găzduiește spectacolele lectură. Pentru că sunt multe, evenimentele se pot întrepătrunde, dar o fac în mod prietenos,

aproape imperceptibil, doar cât să puncteze faptul că, odată încheiată o activitate, te întâmpină o alta.

Dacă se nimerește să fii turist în Sibiu, atunci distracția îți este asigurată din plin cu divertisment la toate colțurile străzii. Iar dacă ești localnic, atunci teatrul te întâmpină de îndată ce ieși de la muncă, ori de la școală, oferindu-ți momentul de recreere și reîncărcare cu energii pozitive. Dacă în restul anului, timpul sau alte motive nu-ți permit să ajungi la teatru, atunci FITS îți aduce teatrul la tine, îl coboară în stradă sau îți bate la fereastră, pentru a te putea bucura de el. Chiar dacă n-ai reușit să-ți iei un bilet la spectacolul dorit, FITS se revanșează cu o diversitate de reprezentații stradale.

Ele sunt generoase și accesibile tuturor, fără discriminare. Porția de cultură și divertisment este servită publicului larg, pe gustul fiecăruia. Reprezentațiile stradale dau un farmec aparte orașelor în care au loc, conferindu-i o atmosferă de sărbătoare și o energie deosebită.

Philomena Bradford

An American Woman in Sibiu Takes Her Coffee Black

I sit at a café on the “Piața Mare” waiting for a waiter to take my order: a café americano “fără lapte”, an “apă plată”, and an éclair. I have just left the Romanian Gallery of the Brukenthal National Museum; my thoughts rush, compelled by the shifts in the representation of objects from Baroque to contemporary art. The waiter arrives. He patiently listens to my poor Romanian. I struggle “Yes”, he says. “A flat water, yes?”. I nod and manage a “mulțumesc”. The midday sun beats hot against my neck. I recall vibrant paint remains of brush strokes that exceed the black outlines of objects—a chair cushion bleeds onto and into a wall that becomes a light fixture. I recall the painting’s warmth and dream of the texture, of the energy of objects, in extension. Color marks the object and atmosphere in exchange; I am pink with the heat of the day.

My water arrives. I watch as festival volunteers scurry from theatre to theatre in preparation for the opening day—white shirts, black lettering. Workers move the

benches from their circular formation to a corner of the “Piața Mare”. They assemble a large stage. To paint the atmosphere of the festival would be to paint objects morphing in exchange. I imagine stages out-lined in the ink of the performers’ language; I imagine stages composed of the ghosting white of volunteer t-shirts and of computer screen pixels. The sun warms the “Piața Mare”. I drink.

I am an American in Sibiu. This is my second year attending and performing for Sibiu International Theatre Festival. The generosity, the intelligence, and the attention of the festival’s international audiences color my experience as an actor. When I perform in Sibiu, I perform for an audience of artists. Mr. Chiriac and his team have created a program in which graduate and undergraduate students perform alongside professional companies for engaged audiences. This is an extraordinary opportunity that has been made possible by a behind-the-scenes team. Their dedication to the festival and to its participants deserves a sincere thank you. As an audience member, I remember and anticipate the performances

that left me feeling as if my very being had been breached, opened, and rearranged. These performances stayed with me, possessed me. The architecture of my perception, the sites where my body and the world collide, have undergone dramatic reconfiguration. As I exited the theatre into the city, I sensed this change, one that is shared with the audience-community. These shows led me out into a night that was flooded with people, that was pulsing with an energy of a fleeting Utopia. We were opened and we opened ourselves into the atmosphere of the night. I recall the performances that breached me. We, the audience, pressed tightly together to make room on the bleachers of the Colegiul Național “O. Goga” so that we all could experience the *Zic Zac* dancers occupied and animated by music. We lost our breath, drowning in the thick emotional atmosphere conjured by the movements of Kanazawa Butoh Kan’s *The Sea of Memories*. We laughed and cried throughout Pippo Delbono’s gorgeous *Orchidee*; we simply fell into love. Last year I traveled to Sibiu with Brown University’s Listening LabOratory to perform a devised piece entitled *Desiring Simone*, inspired by the life of philosopher Simone Weil. This year I return to perform in a play we have written—*To Love was the Remainder*—about a young woman mourning the loss of her mother; about loving, living, and waiting; and about learning to speak other peoples’ languages. Theater extends this invitation—the invitation to learn to speak others’ languages. “Repeat after me”, theatre requests. “Repeat. After me.” To accept this invitation is to welcome theatre into my habitus, into my body. “Possess me”. I welcome the ways in which it lingers after itself, the ways it repeats after the set has been struck. I accept this invitation. I sit on the “Piața Mare” awaiting the *after*, anticipating writing about the ways I have been breached, opened, rearranged. I think of objects and their extension into the hot atmosphere of Sibiu. I imagine my own extension, my pen poised. I am pink with excitement.

Alba Stanciu

Dance Theatre or Contemporary Dance in an International Theatre Festival

The Theatre Festival becomes a real "research centre" for each type of performance and artistic event, for studies on corporeal art, for establishing theoretical structures and identifying landmarks, limits and combinations – in the case of dance – with the theatre or with pantomime. Within a theatre festival (with the prestige and wide scope of the Sibiu International Theatre Festival), the public greatly benefits from the gateways it opens to the unlimited possibilities of the genre, they develop the skills they need to engage in stylistic confrontations, which vary widely in terms of artistic school, geographical area, director's aesthetic, trend.

KEYWORDS: FESTIVAL, THEATRE,
DANCE, PERFORMANCE, MUSIC.

Andrei C. Șerban

The Reading Performance: an Exercise in Seduction

Art is the most elegant and at the same time the most aggressive way to appeal to the senses. The reading performance entails the emotion of true participation, by which one's attachment to sound exceeds every other form of exploring one's private universe. Reading is seduction, the guarantee of presence; reading is an irresistible call to turn our thoughts inward.

KEYWORDS: READING PERFORMANCE,
TEXT, THEATRE, DRAMA, INTERPRETATION,
EXPERIENCE.

Diana Nechit

Theatrical Metadiscourse between Performativity and Literariness

The textual component of the Sibiu International Theatre Festival gains visibility and value by providing the context for the development of a critical discourse which builds bridges between playwrights, authors and audiences, which creates communication channels between literary spaces and offers valuable insights into contemporary European drama. The article makes reference to the two major editorial events of each edition of the Festival. – *The Anthology of Plays Presented in the Reading Performance Section* and *The Performing Arts Journal*, as well as the publications of some prestigious theoreticians of the contemporary theatre and drama.

KEYWORDS: TEXT, SCIENTIFIC RESEARCH,
ACADEMIC PUBLICATION, FESTIVAL,
PERFORMING ARTS.

Monika Tompos

Growing Smart / Smart Growing

The theme of this year's edition of the Sibiu International Theatre Festival, *Growing Smart / Smart Growing*, is extremely current, according to the author of this article, because, in the present social, cultural and political context, it clearly refers to people who stick together in order to grow and thrive in all their diversity. Thus, *Growing Smart / Smart Growing* marks an essential moment in the evolution of the festival, which comes to confirm its sustainability, to prove its maturity, to increase its potential for innovation, to grow smart

KEYWORDS: FESTIVAL, COMMUNITY, THEME,
INNOVATION, DIALOGUE.

euromedia

Andreea Tudosă

Performative Reading or the Lawlessness of the Dramatic Text: Reading Performances

The article discusses the place held by the reading performances in the larger context of contemporary performing arts, as well as of the Sibiu Internațional Theatre Festival. The author seems to believe that the fundamental challenge in this type of performance is to be able to select and make the most of a certain performative strand and the dynamism of this kind of reading consists in the amount of emotion concentrated in the actor's voice and the *modus dicendi* of the speaker, as well as in their use of non-verbal language. It is more than a radio performance, for the reading show has an essential visual component.

Andreea Tudosă

The Performing Arts Market: a Cradle of Ideas

The Sibiu Performing Arts Market is a unique event on the Romanian performing arts scene as well as a platform for dialogue and mobility among the artists participating in the Sibiu International Theatre Festival. For the artists and managers of Romanian cultural institutions, the Sibiu Performing Arts Market represents the only presentation platform for their creative work, in an international mechanism of the cultural market to which they get unlimited access. Thus, Romanian artists are given the chance to make the most of their creative efforts.

KEYWORDS: PERFORMING ARTS MARKET, CULTURAL MANAGEMENT, PERFORMING ARTS, FESTIVAL, COMMUNITY.

Adina Katona

Street Theatre, a Bountiful Character

Street theatre is an essential component of the Sibiu Internațional Theatre Festival. Apart from enlivening the atmosphere in the city centre, this section lends a special significance to the community during the ten days of the festival. Audience groups to which, for various reasons, theatre performances are usually unavailable, are now given the chance to enjoy the street shows. In addition, the article emphasizes the civilized behaviour of the audiences in Sibiu, since, in more than twenty festival editions, no serious incident has been recorded.

KEYWORDS: PUBLIC, COMMUNITY, TOWN, STREET, THEATRE, PERFORMER.

Monika Tompos

Sibiu, for Ten Days in June

The article discusses the special atmosphere generated by the Sibiu International Theatre Festival in the city and in the Sibiu region at the beginning of each summer. Thus, particular emphasis is placed on the idea of community celebration, which lasts for ten days and where, in fact, lies the essence of the idea of festival: a community that rejoices, wholeheartedly, in the beauty of an artistic gesture. The article also touches upon the positive economic impact of the festival on the city and on the whole Sibiu region.

KEYWORDS: CITY, COMMUNITY, REGION, FESTIVAL, THEATRE, PERFORMANCE.

Adina Katona

Cultural Dialogues or the Press Conferences

The press conferences held within the Sibiu Internațional Theatre Festival represent a unique moment among the scheduled events, for they are an excellent opportunity for the specialized media as well as the public at large to meet and talk with great personalities and invited artists. The article also mentions the highlights of this section of the 2015 edition of the Festival.

KEYWORDS: PRESS CONFERENCE, DIALOGUE, FESTIVAL, RELATIONSHIP, CULTURE.

Philomena Bradford

An American Woman in Sibiu Takes Her Coffee Black

Theatre extends the invitation to learn another language by way of repetition. To accept the invitation is to accept that one is in part a mimetic animal. To accept the invitation is to allow oneself to be possessed by the trace of another. I sit on the piata mare and consider this exchange by way of extension among objects, an exchange that is, I suggest, the atmosphere of the festival.

KEYWORDS: THEATRE, AUDIENCE, COMMUNITY, PERFORMANCE, UNIVERSITY.

SCHENKER

West Side Story

BRD Groupe Société Générale

aduce la Festivalul Interna ional de Teatru de la Sibiu

una dintre cele mai spectaculoase plese montate  n România, musicalul « West Side Story ».

O partitur  celebr , interpretat  live de Orchestra Rom n  de Tineret
se transformă pe BRD Scena 9 într-o poveste emo ionant , efervescentă,
jucată cu for   i talent de o genera ie care are ceva de spus.

SCENA

HotSpot cultural BRD

EDITOR IN-CHIEF: Ion M. Tomuș (ULBS)

CONTRIBUTORS: Anda Ionaș, Adina Katona, Diana Nechit, Cosmin Popescu,
Andrei C. Șerban, Alba Stanciu, Doriană Tăuț, Monika Tompos, Andreea Tudosă,
Philomena Bradford (Brown University, USA)

TRANSLATION COORDINATOR: Anca Tomuș (ULBS)

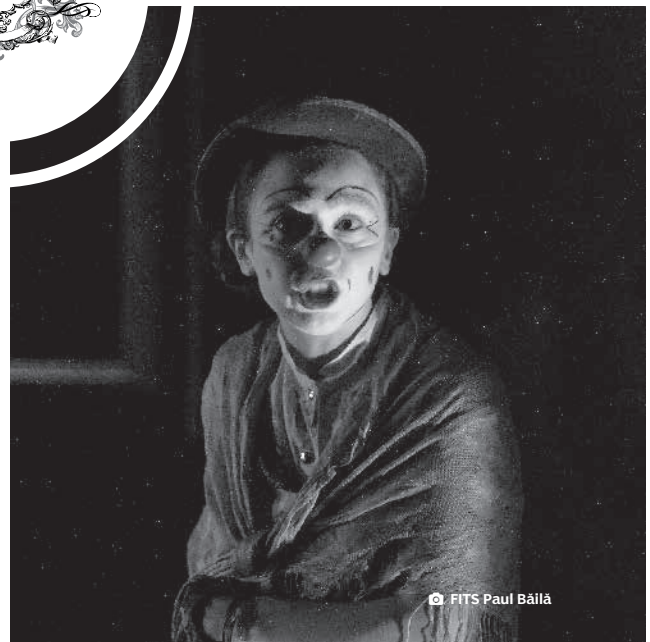
TRANSLATOR: Georgiana Ardelean

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu
Facultatea de Litere și Arte
Departamentul de Artă Teatrală

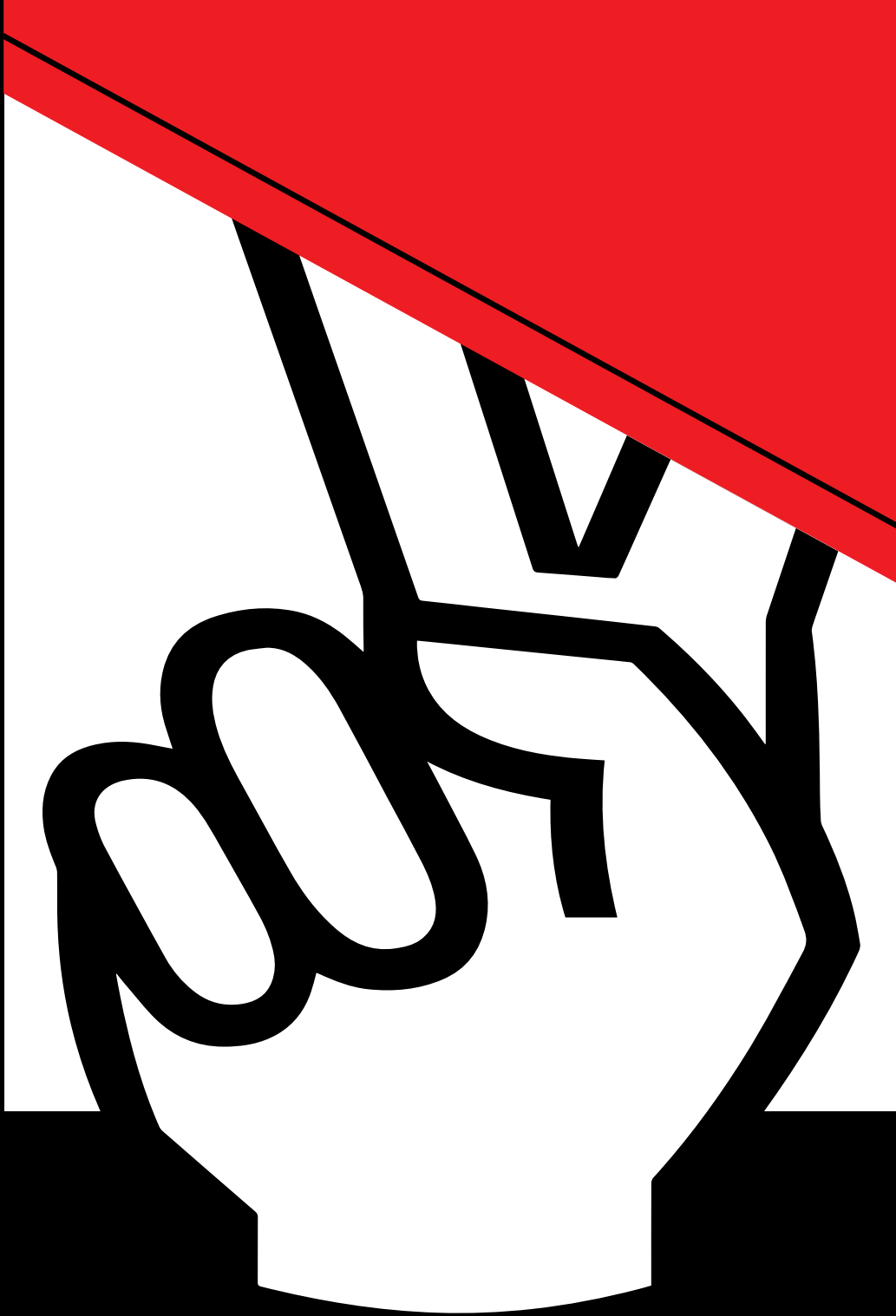
CENTRUL DE CERCETĂRI AVANSATE ÎN DOMENIUL ARTELOR SPECTACOLULUI (CAVAS)

ISSN 2248-1776

ISSN-L 2248-1176

TRANSGAZ
MAGISTRALA ENERGIEI

© RADAR

TEATRUL NAȚIONAL „RADU STANCA” SIBIU ȘI THÉÂTRE D'ESCH / LUXEMBOURG PREZINTĂ COPRODUCȚIA

MARAT/SADE

DUPĂ
PETER
WEISS

REGIA CHARLES MULLER

TRADUCEREA ANA MUREȘANU

SCENOGRAFIA DRAGOȘ BUHAGIAR

MUZICA ORIGINALĂ VASILE ȘIRLI

DISTRIBUȚIA VERONICA ARIZANCU MIHAI COMAN DIANA FUFUZAN DAN GLASU RALUCA IANI ADRIAN MATIOC SERENELA MUREȘAN CĂTĂLIN NEGHINĂ IOAN PARASCHIV EDUARD PĂTRAȘCU
CĂTĂLIN PĂTRU DANIEL PLIER VIOREL RAȚĂ VLAD ROBAȘ CRISTINA RAGOS CIPRIAN SCURTEA CRISTINA STOLERIU DANA TALOȘ MARIUS TURDEANU CENDANA TRIFAN CODRUȚA VASIU LIVIU VLAD

MĂSCARE SCENICĂ ADRIANA BĂRZĂ LIGHT DESIGN DRAGOȘ BUHAGIAR ȘI LUCIAN MOGA ASISTENT COSTUME IRINA CHIRILĂ ASISTENT DECOR TIBERIUS PETRE TRIFAN ASISTENT REGIE BOGDAN SĂRĂTEAN MAESTRU LUMINI COSMIN LUPU